

Ympäristövaliokunnalle (YmV@eduskunta.fi)

26.9.2022

Lausunto hallituksen esityksestä luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022 vp)

BirdLife kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa:

Viime vuosina luonnon monimuotoisuuden merkitys hyvinvoinnillemme ja luontokadon aiheuttama uhka tulevaisuudellemme on sisäistetty laajasti yhteiskunnassa. Luonnon tilaa mittaavat indikaattorit, kuten uhanalaisuusarvioinnit, osoittavat, että **nykyiset toimet ja nykyinen säädöstö eivät ole riittävät luontokadon pysäyttämiseksi**. Luonnonsuojelulain uudistaminen ja luonnonsuojelun tehostaminen ovat välttämättömiä. Voimassa oleva luonnonsuojelulaki on myös laadittu yli 25 vuotta sitten aikana, jolloin yhteiskunta oli hyvin erilainen.

Luonnonsuojelulain uudistamisprosessi on ollut osallistava ja perinpohjainen. Prosessin eri vaiheissa mukana on ollut esityksestä puuttuvia hyvin perusteluja ja luonnonsuojelullisesti tehokkaita toimia. Puutteista huolimatta hallituksen esitys vastaa hyvin erityisesti yhteiskunnan muuttumisen tuomiin muutospaineisiin, kuten digitalisaation lisääntymiseen ja parantaa luonnonsuojelua. **BirdLife ei pidä lopullista lakiesitystä kunnianhimoisena. Hallituksen esitys on riittämätön kääntämään luontokadon luonnon monimuotoisuuden runsastumiseksi ennen kuluva vuosikymmenen loppua, kuten Suomi ja muut EU maat ovat tavoitteekseen asettaneet.** Kannatamme kuitenkin lain hyväksymistä.

Uhanalaisten eliöiden ja luontotyyppien suojelun parantaminen on merkittävin luonnonsuojelua edistävä muutos. Niiden säädösten tehokasta toimeenpanoa heikentää kuitenkin lain luonnosvaiheessa mukana olleen selvilläolovelvoitteen puuttuminen esityksestä.

Luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksiä (43 §) tulisi mielestämme siten väljentää, että myös alueiden, jotka ovat **ennallistamiskelpoisia**, ja joissa on **potentiaalia kehittyä arvokkaiksi**, suojelu on mahdollista. Liian tiukat kriteerit estävät luontokadosta huolestuneita kansalaisia lahjoittamasta tai myymästä omistustaan luonnonsuojeluun.

Luonnonsuojelualueiden lakkauttamisen (61 ja 62 §) kriteerejä tulisi esitetystä kiristää korvaamalla erittäin tärkeä yleinen etu, **erittäin tärkeällä yleisellä tarpeella**.

Luonnonsuojelun tehostamiseksi viranomaisille tulisi myös asettaa **velvollisuus tehdä** erityisesti suojeltavan lajin (79 §) tai uhanalaisen luontotyyppin (66 §) **rajaus tai arvio rajaustarpeesta määrääjän kuluessa** esiintymän viranomaiselle tiedoksi saattamisesta. Esityksen mukainen käytäntö on osoittautunut toimimattomaksi, minkä vuoksi rajauksia ei ole tehty, ja tärkeitä esiintymiä tuhoutunut.

Esityksessä on eläinlajien pesien rauhoitusta koskevia merkittäviä puutteita, jotka ovat osin ristiriidassa lintudirektiivin kanssa. 72 §:n 3 momentti rajoittaa pesän suojan koskemaan vain niitä tilanteita, joissa pesässä pesii sama laji, mikä on tehnyt pesän. Useat koloissa ja risupesissä pesivät lajit suojelutoimien kohteina olevat lajit, kuten pöllöt ja jalohaukat, pesivät muiden lajien tekemissä pesissä jopa vuosien ajan. Kyseinen kohta tulisi muuttaa muotoon *”Edellä 1 momentissa tarkoitettu pesän vahingoittaminen on kiellettyä pesintäkauden ulkopuolella silloin, kun kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota käytetään toistuvasti.”*

Emme kannata vapaaehtoisten hyvittämisten sisällyttämistä luonnonsuojelulakiin. Vapaaehtoinen hyvittäminen on luonteeltaan sertifioimisen kaltaista toimintaa, jonka pelisääntöjen määrittely ja toteuttaminen tulee tehdä muilla keinoilla kuin lailla. Pidämme sen sijaan tärkeänä, että luonnonsuojelulakiin lisätään pakollinen luontoarvojen hyvittäminen, kun esiintymiä heikennetään tai tuhoetaan. Pakollisen hyvittämisen tavoitteena tulee olla nettopositiivisuus eli uhanalaiseen luontotyyppiin tai lajin elinympäristöön kohdistuva heikennys olisi hyvitettyä saman lajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvien toimenpiteiden sijaan, että heikennyksestä huolimatta suojelutaso paranee.

Luonnosvaiheessa valtakunnallisilla rekisteröidyillä yhteisöillä oli valitusoikeus (136 §), joka on hallituksen esityksestä poistettu. Valtakunnallisten rekisteröityjen yhdistysten valitusoikeus tulee palauttaa lakiin, jotta **perustuslaillinen oikeus vaikuttaa ympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon voidaan turvata**.

Lisätietoja:

Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja, aki.arkioma@birdlife.fi

Teemu Lehtiniemi, suojelu- ja tutkimusjohtaja teemu.lehtiniemi@birdlife.fi